

LIBRIS

We know
books

COLECȚIA
MEMORII

Ilustrațiile de pe coperta întâi și a patra reproduc fotografiile din arhiva personală a autoarei.

Coperta I: Autoarea în clasa a II a primară,
la Institutul Notre Dame de Sion din București.
Prima și ultima dată am primit și eu
premiul de cuminenie (1939).

Coperta IV: Portretul fericirii la 17 ani și jumătate.
Doar câteva luni mă despart de bacalaureat
și de alegerea facultății.

© Copyright 2008 UNIVERSALIA
Reproducerea parțială sau integrală a acestui volum
fără acordul editurii se pedepsește conform legii.

ISBN 978-973-7722-24-9

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

AMZA, MARGARETA

Demult, ca și ieri / Margareta Amza ; postf.: Doina Uricariu ; ref. critice: Livius Ciocârlie, Barbu Cioculescu, Gheorghe Istrate. - Ed. a 2-a, rev. - București : Universalia, 2008

ISBN 978-973-7722-24-9

I. Uricariu, Doina (postf.)

821.135.1-31

MARGARETA AMZA

DEMULT, CA ȘI IERI

ediția a II-a revizuită,
cu o postfață de Doina URICARIU

UNIVERSALIA
BUCUREȘTI
2008

să fiu niciodată dumirită care ediție a văzut lumina tiparului, fiindcă sunt convinsă că până la moartea lui, survenită la vârsta de 94 de ani, a mai redactat și o a doua versiune.

Fiecare dintre momentele pe care le-am povestit, în cuprinsul amintirilor mele, pot să fie „revăzute și adăugite“, dar lucrul acesta ar implica alte multe pagini. Sunt nenumărate clipele pe care nu le-am povestit și întâmplări pe care le-am trecut cu vederea, ca de exemplu: când l-am văzut pe Petru Lupu la Govora, când tata a făcut un accident cu mașina, călcând o femeie surdă care i-a sărit în față de pe trotuar, când într-o vacanță de Crăciun petrecută la Predeal, m-am întâlnit cu regele Mihai, el în mașină, fără escortă, circulând cu 20 de km la oră, eu pe jos, mergând de cealaltă parte a șoselei care pe-atunci nu era prea lată și ne-am privit în ochi și regele mi-a zâmbit cu toate gropițele pe care le făcea în obraji, iar eu n-am putut să dorm după aceea vreo paisprezece nopți (bineînțeles că exagerez), când mă duceam cu Suzi, tot la Sinaia, la vecina ei doamna Wagner, pe care o poreclisem „doamna Beethoven“, să ne ghicească în cafea și doamna Beethoven mi-a spus: „ferește-te să te măriți departe“, ceea ce m-am și grăbit să fac peste câțiva ani și a ieșit prost, când mama a găsit jurnalul meu în podul vilei lui Handel, tot la Sinaia și după ce l-a citit mi-a zis că „bat câmpii“ și că sunt „transportată“ (probabil că voia să spună „exaltată“) ceea ce nu era chiar neadevărat...

Și altele, și altele, multe, multe, multe. Dar... poate altădată.

CUPRINS

1. Rădăcini / 5
2. Jocul cu pietricelele rotunde / 15
3. Dulce târgul Alexandriei / 25
4. Intermezzo / 45
5. La București / 47
6. Pe o stradă tristă / 73
7. N-a fost să fie școala de la Colonade / 83
8. La internat / 99
9. Ce frumos trebuie să fie în lumea largă / 111
10. „Fetițele au crescut“ / 117
11. Vremuri de bejenie / 141
12. Se cutremură pământul și se cutremură și oamenii / 145
13. „Ostași... vă ordon treceți Prturul!“ / 161
14. În ciuda evenimentelor, noi ne vedem de școală / 167
15. „Anina, dulce poveste...“ / 179
16. Război și pace la paisprezece ani / 195
17. Ne pregătim de capacitate / 213
18. „Anina, dulce poveste, care a fost și nu mai este“ / 221
19. Se termină școala înainte ca bombele să cadă din cer / 231
20. Plecăm în „dispersare“ / 237
21. „...În ceasul cel mai greu al istoriei noastre...“ / 245

22. După 7 luni de vacanță / 265

23. Avem o nouă dirigintă pentru toată viața / 277

24. Unde se sfârșește povestea... / 287

În loc de epilog / 299

În loc de erratum / 302

Postfață de Doina URICARIU: *Povestea ca intrare în realitate, realitatea ca intrare în poveste* / 313

Alte comentarii critice / 316

POVESTEA CA INTRARE ÎN REALITATE, REALITATEA CA INTRARE ÎN POVESTE

postfață

Margareta Amza s-a născut în luna noiembrie, în anul 1929, sub semnul Săgetătorului, la București, în România. Cariera pe care urma s-o îmbrățișeze n-a avut nici o legătură cu literatura, deși a fost precedată de anii copilăriei și adolescenței, în care a scris mici poeme, însoțite sau nu de desene. Licențiată a Facultății de Agronomie din București, Margareta Amza s-a specializat în domeniul construcțiilor hidrotehnice destinate agriculturii, în care a lucrat vreme de treizeci de ani.

A emigrat în Canada, la Montreal, prea târziu pentru a mai putea să-și exercite profesia de o viață și a început să scrie. Dăruită cu o imaginație bogată și nestăvilă, marcată de o profundă melancolie, pe care-o descoperi în toate portretele ei, de-a lungul timpului, surprinse de pelicula fotografică, Margareta Amza posedă și virtuțile unei memorii prodigioase care transformă dorința de a re trăi trecutul – a „căutării timpului pierdut” – în paginile unor cărți pe care le citești cu nesăț, ce împletesc realismul și nostalgia cu istoria vremurilor apuse. Ea nu ne povestește doar amintirile ei personale, ci evocă atmosfera și evenimentele istorice din perioada interbelică și anii celui de-al doilea Război Mondial, deciziile ce au smuls România din destinul ei european abandonând-o în spatele cortinei de fier.

Talentul scriitoarei de a evoca vremurile fericite și normale, un sistem educațional exemplar, precum cel de la Notre Dame de Sion, o lume burgheză și aristocratică, a cărei viață era sortită propășirii patriei și instituțiilor ei, sunt incontestabile.

Simțul de observație e un alt atu al paginilor scrise de Margareta Amza, din care se desprind peisaje, obiceiuri, scene de

*Copiiilor mei Christian și Mariella
și tuturor oamenilor de bună credință*

CAPITOLUL I

RĂDĂCINI

*Je ne suis pas sûr d'avoir
vécu depuis l'enfance.*
A. de Saint-Exupéry

M-am născut la începutul anilor de criză mondială, în 1929, într-o după-amiază din luna noiembrie, mohorâtă și fără speranță, cu noroi pe străzi, cu oameni care circulau grăbiți, cu gândurile duse aiurea, fiindcă mai era mult până la Crăciun și tocmai ieșeau dintr-o toamnă ploioasă și tristă și intrau într-o iarnă și mai tristă.

Mama mea era studentă la geografie iar tata de-abia absolvise Facultatea de Înalte Studii Comerciale, așa cum scrie și azi pe frontonul clădirii, în care aceeași facultate se cheamă acum A.S.E. Se pare că tata visa să ajungă ministru sau profesor universitar, după cum mi-a spus chiar el, cu toate că nu făcea nici o politică, era băiat sărac și timpurile se arătau grele și mai ales tulburi, iar cei paisprezece copii ai familiei nu-și doreau nimic altceva decât să absolve câteva clase, ca apoi să pornească singuri în viață.

Nu i-am cunoscut pe bunicii din partea tatălui, decât din poza de la cimitir. Nici nu aveam cum, fiindcă mama nefiind căsătorită cu tata, nici pomeneală să-și facă intrarea în familie, chiar dacă se mai iviseră multe cazuri asemănătoare, toate trecute sub tăcere...

Strămoșii nu prea îndepărtați ai familiei se trăgeau din părțile Ardealului, din depresiunea Făgărașului și, la fel cum sate întregi se strămutaseră de pe versantul nordic pe versantul sudic al Carpaților muntenești, tot așa făcuseră și ei, trecând

culmile care îi despărteau de „țară“, cu turme de oi nenumărate, cu cățel și purcel și mai ales cu tragere de inimă la muncă. A fost un fel de „descălecat“ tardiv – de data asta de pe măgarii de la stâne – având însă aceleași motivații, de la Dragoș și Negru Vodă încoace, persecuțiile care se întetiseră de când Împăratul Franz Josef devenise și rege al Ungariei, ridicând națiunea maghiară la gradul de națiune asociată și deci privilegiată. De-a lungul timpurilor și de-a lungul Carpaților, de la Cerna spre Buzău, s-au împământenit o sumă de așezări, în care ardelenii sosiți de peste munte, cu tot calabalăcul din care nu uitaseră portul și tradițiile, au creat adevărate sate model. Nu știu să pomenesc decât puține nume din cele cărora li s-a dus vestea: Novaci, Măneci-Ungureni, Unguriu și Vulcana de Sus, unde se stabiliseră cei descălecați din Făgăraș, adică și familia mea.

Mama și cu tata se cunoșteau din copilărie. Tata era elev la liceul „Ienăchiță Văcărescu“ din Târgoviște, liceu cu vechi tradiție, după cum își are numele, dar totuși mai tânăr decât acela care a scris: „*Urmașilor mei Văcărești, /Las vouă moștenire, /Creșterea limbei românești /Și a Patriei cinstire*“.

Mama și mătușa mea, sora ei, învățau la Institutul pentru fete Carabella, cu veleități de pension.

Tata-mare din partea mamei era profesor de desen și caligrafie la liceul „Ienăchiță Văcărescu“. A fost profesor patruzeci de ani, neîntrerupt, până în anul 1920, după care s-a pensionat. Îl chema Ștefan Vasilescu. A urmat pictura la școala de Belle Arte din București (mai târziu Facultatea de Belle Arte), în registrele cărei școli, l-am găsit ca student în anul II, vâleatul 1879.

Se pare că a fost unul din ucenicii preferați ai profesorului Tattarescu, pictor pe care-l știe toată lumea și de la care avea dăruit un tablou înstrăinat în decursul vremurilor. Se trăgea din comuna Pogoanele, Ialomița, dar n-am putut să aflui cine i-au fost părinții sau rudele apropiate și cum de-au îngăduit la timpul de-atuncea să susțină material un student la o facultate care-ți dădea de cele mai multe ori numai șansa să ajungi muritor de foame. N-am aflat de asemenea de ce drumul vieții

lui s-a oprit la Târgoviște, un oraș mic și pitoresc uneori, dar de-o mare platitudine, mai ales în sezonul de iarnă. Iarăși nu știu de ce, pictor talentat și sensibil, pașii nu l-au dus spre meleaguri străine de unde-i scriau colegii și-l chemau cu insistență.

Tata-mare s-a căsătorit foarte târziu, la cincizeci și doi de ani, cu mama-mare, care mai fusese măritată, dar era mai tânără decât dânsul cu aproape douăzeci și cinci de ani. Faptul că n-a dat curs acelor îndemnuri depărtate e de neînțeles, de ce a preferat un post într-un obscur oraș de provincie, iarăși e de neînțeles și tot un mister e și căsătoria tardivă și faptul că nimeni din familie, mă refer la copii, nu i-a cunoscut nici o rudă de pe meleagurile natale.

Pe vremea aceea, și chiar mai târziu, în timpul copilăriei mele, cei mici, chiar dacă nu erau prea mici, nu aveau voie „să se uite în gura părinților“, cum zice o vorbă românească și cu atât mai puțin să se amestece în discuții.

Așadar nu știu și regret că nu mai e nimeni ca să mă lumineze mai bine. Tot ce pot să spun, privind picturile pe care am reușit să le păstrez, este că bunicul avea însușiri și talent care ar fi putut să-l ducă spre o carieră mult mai frumoasă și mai interesantă decât cea în care s-a „complăcut“ o viață întreagă, mai ales după ce l-au năpădit grijile și cei cinci copii sosiți în grabă mare unul după altul.*

Bunica, mama-mare cum se zice în Muntenia, era o femeie tânără dar cu sănătatea fragilă. Din portretul ei, foarte frumos realizat de tata-mare, nu pot să deslușesc decât că nu era nici urâtă, nici frumoasă, dar avea în schimb un aer sever și

* În volumul din colecția „Județele Patriei – Dâmbovița“, Editura Sport-Turism, 1980, la pagina 203, am găsit un pasaj în care tata mare e ilustrat mai bine decât pot eu să mă exprim. Citez pe cei care au întocmit această lucrare: „După ultimele ecouri ale școlii zugravilor de subțire, pictorul și profesorul Ștefan Vasilescu (1851-1921) pune bazele picturii târgoviștene moderne. În pânzele sale se păstrează pentru posteritate imaginea unor monumente azi dispărute. Portretist de talent, membru al Societății «Progresul» din Târgoviște, Ștefan Vasiliu este una dintre cele mai luminoase figuri ale culturii din acea vreme“.

distant, ținea buzele strânse și se pieptăna cu un coc în vârful capului, cum cerea moda pe-atunci ca să fii în rândul cucoanelor.

Era fata unui administrator de moșie, moșia lui Dalles, cel cu fundația de pe bulevardul Magheru – poate Bălcescu – niciodată nu am știut unde se oprește unul și începe celălalt. Clădirea albă, pe care o știe toată lumea, are o fațadă frumoasă și un fronton pe care scrie cu litere aurite FUNDAȚIA DALLES, dar acum vreo patruzeci de ani, cei care se ocupau să facă Bucureștiul estetic sau mai degrabă inestetic, au găsit cu cale s-o ascundă bine, ca pe un stabiliment rău famat, trântindu-i un bloc în față și pitind-o de privirile trecătorilor.

Tata-mare a venit din Grecia cu familia Dalles și s-a stabilit pe una din moșiile acestuia, la Bucșanii de Dâmbovița. Nu cred că au fost greci, mama și mătușa mea nu au putut să-mi spună cărei nații aparțineau, înclin să cred că erau români macedoneni, după unele caracteristici bine stabilite.

Familia Dalles a venit cu mulți bani din Grecia și așa se explică investițiile pe care le-a făcut. În general grecii, de la fanarioți încoace, au venit săraci în România, ca să se procopsească în țara unde curge lapte și miere, să facă avere, începând cu tava de plăcinte și cu scrumbia la grătar.

În secolul trecut și chiar mai înainte, pe când o parte din Balcani erau măruș discordiei între Imperiali și Otomani, românii macedoneni au pornit într-un exod de mari proporții în Principatele Unite și în Europa Centrală. Motivele se cunosc și sunt asemănătoare celor care au declanșat exodul armenilor de la începutul secolului XX. Civilizația aromânilor era foarte înfloritoare în anumite orașe pe care le întemeiaseră, aveau universități, catedrale, comerț înfloritor, relații cu Europa centrală, depozite de valori, în băncile de la Viena cu precădere, și deșigur că lucrurile nu puteau să rămână așa.

Într-o jumătate de secol, prin atacuri repetate, au fost șterse de pe fața pământului sau reduse la proporții de sate, orașe mari, printre care Moscopolea, păstrată în amintire, și altele cărora li s-au uitat până și numele. O parte din aromâni au

băjenit care încotro, unde au văzut cu ochii sau i-au mânat interesele. Îi găsim lângă Budapesta, într-un sat căruia îi zice „grecesc“ dar a cărui bisericuță seamănă leit cu cele din Maramureș, sat nelocuit, vizitat ca obiectiv turistic. Îi găsim răspândiți în toată Austro-Ungaria și Țările Românești. Majoritatea familiilor refugiate au dat oameni de seamă, cunoscuți peste timpuri și între acestea se cuvine să nu-i uităm pe cei din familia Șaguna, Iorga și alții.

Nu știu dacă tata-mare și cu Dalles au venit goniți de baionetele turcești sau dacă au avut scopuri și motive pe care nu le cunosc. În orice caz moșia de la Bucșani era ca o grădină și mama și mătușa mea îmi povesteau că atunci când se duceau să petreacă toată vacanța „la tata-mare“, trăiau ca într-un vis. De cum soseau la moșie, îi întâmpina o chelăreasă antipatică cu cheile la brâu, care, de cum intrau în curte, începea să strige cu o voce dogită și ciudoasă: „*Au venit lefegiii, au venit lefegiii*“, aluzie la tatăl mamei care era profesor și își întreținea familia dintr-o leafă. Chelăreasa veșnic mofluză era nevasta cu cununie a bunicului mamei, dar nu mama copiilor... Nimeni nu știe, dintre cei cunoscuți de mine, dacă bunicul mamei a venit cu nevasta din Grecia sau s-a căsătorit în România. Cert este că nimeni n-a văzut-o niciodată, poate a murit de tânără, sau a fost repudiată sau cine știe ce alte fapte s-au putut întâmpla, ceea ce nu l-a împiedicat pe bunicul mamei să-și ia o locțiitoare cu acte în regulă și „cu cheile la brâu“.

Dalles a murit mult înaintea bunicului mamei, rămânând în locul lui nevastă-sa, Dallesoiaia, cum îi spunea toată lumea și care a avut o viață tristă. Fata ei de-o frumusețe rară a murit foarte tânără... iar băiatul, tot așa frumos ca fata, avea pasiunea cailor, creștea nenumărați cai de curse și într-o vară s-a îmbolnăvit de dalac și cu mijloacele de pe vremea aceea n-a putut să mai fie salvat. Dallesoiaia i-a ridicat în parcul conacului o statuie de bronz în mărime naturală, care după spusele localnicilor, mai există și acum. De multe ori spre seară, ea se așeza pe o bancă din apropiere și stătea ore întregi în contemplarea statuii.

Despre viața în casa de la Târgoviște nu pot să spun mare lucru fiindcă eu, o copilă n-am fost niciodată acolo și chiar dacă aș fi fost, bunicii mei muriseră de mult. Din cele ce mi-a povestit mătușa mea, rețin doar câteva fragmente, de care-și mai amintește și ea. Tata-mare era profesor, asta era statutul lui și cu asta își întreținea familia. În clipele libere, și bănuiesc că avea destule, fiind profesor de așa-zise dexterități (desen și caligrafie) picta foarte mult, tablouri pe care le vindea, de multe ori, în urma unor expoziții la București. I-au rămas multe opere în muzeul Pătrașcu și în muzeul Brătescu-Voinești, amândouă la Târgoviște, prin casele oamenilor și cine știe mai pe unde. Eu nu posed mare lucru și în orice caz nu pe cele mai reprezentative, afară de două autoportrete și de portretul mamei-mari, lucrate de bunicul cu mână de mare maestru, în stilul secolului nouăsprezece.

Din cele ce mi-a mai povestit mătușa mea, am reținut o poantă hazlie și anume că tata-mare se ducea în piață să cumpere câte un crap frumos și voinic – era mare amator de pește – și după ce îl aducea acasă i se părea atât de fâlos, încât se apuca pe loc să-l picteze, spre marele necaz al bunicii care, pierzând răbdarea, îl apostrofa din când în când: „Hai Ștefane dă-i zor, dă-i zor că se împute peștele“.

Tata-mare era un om foarte serios, dar foarte fin ca persoană (asta mi-a spus-o un elev de-al lui). În cei patruzeci de ani de profesorat n-a lipsit nici o zi de la liceu, cu toate că a trecut prin multe necazuri familiale.

Printre amintirile mai puțin triste ale mătușii mele se înscrie și faptul că bunicul era foarte supărat pe ea. Tanti Mariana era o ființă sprințară și o fetiță aparte care, în loc să se joace cu păpușile sau să coasă, ca celelalte fete de vârsta ei, profita de amenajările din fundul grădinii, de niște aparate improvizate sau poate un leagăn, transformat în scopuri gimnastice de nenea Fanu, fratele cel mare. La orele când toți ai casei se odihneau, ea se agăța cu capul în jos sau se dădea peste cap ca la trapez și-și prindea fustele cu cârlige de rufe ca să nu ofere vecinilor poze indecente. Eu i-am semănat la acest capitol, eram

ca și ea un băiat nerealizat, dar pe vremea copilăriei mele, nimeni nu se mai șoca fiindcă stilul începuse să se poarte.

Mama-mare a murit imediat după primul război mondial de o tuberculoză galopantă, contractată, ca foarte mulți pe-atunci, după o gripă spaniolă, boală care a făcut ravagii de două ori mai mari decât însăși conflagrația. I-a urmat, la câteva luni Marioara, sora mai mare și prima dintre copii, care se molipsise de la dânsa, fiindcă o îngrijise cu devotament. Tata-mare a murit și el, în deceniul al doilea, după cât se pare în 1921, mâhnit în sufletul lui că rămăsese văduv după o soție cu mulți ani mai tânără și că în groapă îi urmase și fata.

Un fapt petrecut peste timp, mi-a reîmprospătat în minte amintirea lui, plasându-mă chiar în mediul în care trăise atâția amar de ani.

Era în 1974, an în care se sărbătorea centenarul liceului „Ienăchiță Văcărescu“. Mama, care era încă în viață (a murit după două luni) m-a trimis la Târgoviște să duc un tablou pe care voia să-l doneze acestui așezământ devenit centenar, în semn de omagiu, atât pentru liceu cât și pentru amintirea tatălui ei. Tabloul avea dimensiuni mari, cam 1,20 pe 1,50, sper să nu mă înșel, dar adevărul este pe aproape, și era o copie după o lucrare a lui Grigorescu: *Evreul cu caftan*.

Eu am văzut lucrarea lui Grigorescu la Palatul Culturii din Iași și pot să spun că bunicul a realizat o copie mai mult decât reușită. Și ca să mai fac o digresiune pe marginea unor curiozități în lumea tablourilor, pot să spun că am întâlnit cazuri, în care ucenicii își întrec maestrul, și cel care reproduce opera celebră o redă mai bine sau poate într-un stil mai personal care face să-i crească valoarea estetică. Eu nu vreau să spun că tabloul bunicului era mai bun decât al celui mai mare pictor din România, departe de mine acest gând, dar reproducerea este aproape aidoma cu originalul.

Deci, ca să revenim la oile noastre, am pornit cu arme și bagaje, cu Mihai, soțul meu și cu fiul meu Cristian, la Târgoviște, ducând în mașină *Evreul cu Caftan* învelit într-un

12
covor. Era duminică și la liceu n-am găsit decât pe directorul adjunct, un bărbat tânăr și frumos.

Când ne-a văzut intrând pe ușă, pe toți trei, doi adulți și un băiat tânăr și când i-am spus cu un aer cam misterios că vrem să-i comunicăm ceva special, i-a căzut fața pe jos, s-a sculat de pe scaun plictisit la culme și ne-a poftit alături, în sala de consiliu. Probabil își închipuia că băiatul nostru Cristian e vreun candidat la repetenție și am venit cu jalbele în proțap să-l salvăm de la dezonoare.

Noi, mai ales eu, fiind direct implicată, am început să-i explic cam despre ce este vorba în propoziție și, pe măsură ce înaintam cu povestea, vedeam cum i se transformă fața, cum îi pierdusea crisparea, apoi începe să zâmbescă iar, până la urmă, își ia un aer surprins dar radios. Momentul culminant a fost însă acela în care, aducând tabloul din mașină, și luând țolul de pe el, am avut și eu, și probabil și ceilalți, strania impresie că asist la ceremonia dezvelirii unei statui. Directorul se aștepta ca donația să fie eventual de dimensiuni reduse, dar când a văzut despre ce este vorba, nu mai știa cum să ne mulțumească. Pentru el toată întâmplarea a fost ca o lovitură de teatru și desigur că mult timp după aceea i-a rămas în minte acea zi memorabilă.

Tabloul urma să fie expus în sala de consiliu, acolo chiar unde fusese „dezvelit“, dar eu nu l-am mai văzut niciodată. De câte ori am trecut pe la liceu s-a întâmplat să fie sărbătoare și sala de consiliu era încuiată. Sper să fie și acum tot acolo, dacă nu l-a „împrumutat“ Muzeul Județean, după unele zvonuri și până să ajungă într-o galerie ca lumea, să fie depozitat în pivnițele casei Brătescu-Voinești, ca multe opere de valoare, așteptând să fie expuse.

Din primii doi ani de viață nu-mi aduc aminte nimic. E normal. Nimeni nu poate să-și aducă aminte ceva legat de această vârstă iar pentru mine, în mod special, a fost mai bine. Mama a umblat pe la diferite așezăminte de orfani, printre altele și la Leagănul Sf. Ecaterina de la Șosea, ca să mă plaseze cât mai repede. Prezența mea crea un deranj. Nu venisem nici la

momentul potrivit, nici la locul potrivit. Eram în plus. Noroc că și în timpul acela telefonul fără fir funcționa impecabil, așa că după un an s-a găsit o familie de oameni cumsecade care n-aveau copii și își doreau unul. Mama Florica – cea care m-a luat de suflet – mi-a mărturisit foarte târziu că soțul ei nici nu a vrut să audă de copil sau, dacă a vrut să audă, și-ar fi dorit un băiat, așa cum își doresc toți bărbații, dar cum căsnicia lor cam scârțâia, prietenele caritabile, i-au recomandat să ia un copil care să constituie o legătură trainică între ea și soț.

Nu știu în ce măsură am contribuit eu la consolidarea căsniciei lor, dar nu-mi aduc aminte să fi fost vorba vreodată de divorț între ei, cu toate că lui tata-George îi plăceau cucoanele și de multe ori le aducea ca musafire în casa noastră.